

МОНГОЛ УЛС
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ
ТОГТООЛ

2014 оны 10 сарын 21 өдөр

Дугаар 360

Улаанбаатар хот

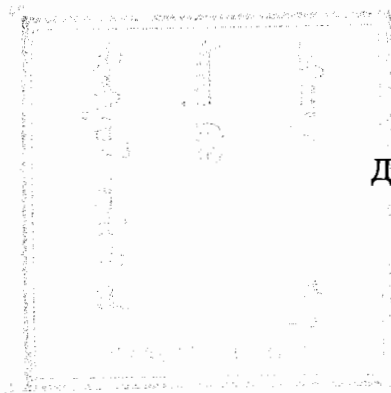
“Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт,
түүнд хяналт тавих журам” батлах тухай

Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 6.1.2, 6.2.3, Даатгалын тухай хуулийн 13.1.3, 14.2.2 дахь заалтыг тус тус үндэслэн Санхүүгийн зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. “Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.
2. Энэ журмыг 2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.
3. Батлагдсан журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, олон нийтэд мэдээлэхийг Ажлын алба /Х. Бум-Эрдэнэ/-нд даалгасугай.

ДАРГА

Д.БАЯРСАЙХАН

**ДАВХАР ДААТГАГЧИЙН ТӨЛБӨРИЙН ЧАДВАРЫН
ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ, ТҮҮНД ХЯЦАЛТ ТАВИХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэхүү журмын зорилго нь давхар даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлдэг компани /цаашид “давхар даатгагч” гэх/-ийн даатгагчийн өмнө гэрээгээр хүлээсэн үүргээ хугацаанд нь бүрэн биелүүлэхэд хүрэлцэхүйц хэмжээний хөрөнгөтэй эсэх, төлбөрийн чадвар нь зохих түвшинд хангагдсан эсэхийг тогтоож, хяналт тавихад оршино.

Хоёр. Төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт

2.1. Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын байдлыг тодорхойлохдоо төлбөрийн чадварын зохистой харьцаагаар тооцно.

2.2. “Төлбөрийн чадварын зохистой харьцаа”-г тооцохдоо давхар даатгагчийн зөвшөөрөгдөх хөрөнгийн дүнгээс өр төлбөрийн дүнг хасч ялгаврыг зайлшгүй байх хөрөнгийн дүнд хувааж тооцно.

Төлбөрийн чадварын зохистой харьцаа = (Зөвшөөрөгдөх хөрөнгийн дүн – Өр төлбөрийн дүн) / Зайлшгүй байх хөрөнгийн дүн * 100%

2.3. “Өр төлбөр” гэж тайлант хугацааны богино хугацаат өр төлбөр, урт хугацаат өр төлбөрийн нийлбэр дүнг хэлнэ. Өр төлбөрийг тооцохдоо богино хугацаат өр төлбөрийн хэсэг дэх орлогод тооцоогүй хураамжийн орлого, алдагдлаас хамгаалах санг тус тус 10 хувиар бууруулна.

2.4. Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын зохистой харьцаа нь 100 хувь буюу түүнээс илүү байвал зохино.

2.5. Хэрэв давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын зохистой харьцаа 100 хувиас доош байвал давхар даатгагчийг төлбөрийн чадваргүй болсонд тооцно.

2.6. Давхар даатгагчид зайлшгүй байх хөрөнгийн хэмжээг тооцохдоо дараахь 3 үзүүлэлтийн хамгийн их дүнг үндэслэн тогтооно:

2.6.1. Агаарын хөлгийн, автотээврийн хэрэгслийн, бүх төрлийн хариуцлагын даатгалын хэлбэрийн орлогод тооцсон хураамжийн 40 хувь дээр бусад даатгалын хэлбэрийн орлогод тооцсон хураамжийн 20 хувийг нэмсэн дүн;

2.6.2. Агаарын хөлгийн, автотээврийн хэрэгслийн, бүх төрлийн хариуцлагын даатгалын хэлбэрийн сүүлийн 3 жилд нэхэмжилсэн хохирлын дундаж дүнгийн 50 хувь дээр бусад хэлбэрийн сүүлийн 3 жилд нэхэмжилсэн хохирлын дундаж дүнгийн 20 хувийг нэмсэн дүн;

2.6.3. Санхүүгийн зохицуулах хорооноос тогтоосон хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээ.

2.7. Нэхэмжилсэн хохирлын дүнг гаргахдаа тухайн жилд олгосон нийт нөхөн төлбөрийн дүн дээр нэхэмжилсэн боловч олгоогүй хохирлын дүнг нэмж тооцно.

Гурав. Зөвшөөрөгдөх хөрөнгө ба өр төлбөр

3.1. Давхар даатгагчийн зөвшөөрөгдөх хөрөнгө нь компанийн нийт хөрөнгийн дүнгээс зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгийн дүнг хассанаар тодорхойлогдоно. Зөвшөөрөгдөх хөрөнгө = Нийт хөрөнгө – Зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгө

3.2. Зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгө гэж давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын үзүүлэлтэд сөргөөр нөлөөлж болохуйц хөрөнгийг хэлэх ба дүнг дараах шаардлагыг харгалзан нэгдүгээр хавсралт “Маягт-1”-д дурьдсан аргачлалын дагуу тооцно:

Хөрөнгийн ангилал	Хөрөнгө байршуулах дээд хувь	Нэгжид ногдох хөрөнгийн дээд хувь	Зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгийн хувь
	1	2	3
3.2.1 Банкны харилцах, хадгаламж /Монголбанкнаас банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан, тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой аль нэг албадлагын арга хэмжээнд ороогүй банкинд байгаа харилцах хадгаламжийг ойлгоно/	100%	35%	0%
3.2.2 Банкны харилцах, хадгаламж барьцаалсан зээл	5%	5%	95%
3.2.3 Засгийн газраас гаргасан урт, богино хугацааны өрийн хэрэгсэл	100%	100%	0%
3.2.4 Банкны хадгаламжийн сертификат /Иргэний хуулийн 454.3-д заасныг ойлгоно/	50%	20%	0%
3.2.5 Төв банкны үнэт цаас /Монголбанкны мөнгөний бодлогын нээлттэй захын хэрэгсэл бөгөөд хямдруулсан хэлбэрээр арилжигдаж, тогтоосон хугацааны дараа нэрлэсэн үнээр эргэн төлөгдөх үнэт цаасыг ойлгоно/	40%	40%	0%
3.2.6 Бэлэн мөнгө	2%	2%	0%
3.2.7 90 хоногоос доошхи хугацаатай авлага	20%	20%	0%
3.2.8 Санхүүгийн түрээс /Санхүүгийн түрээсийн тухай хуулийн 3.1, 3.2-т заасныг ойлгоно/	0%		100%
3.2.9 Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас /Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасныг ойлгоно/	10%	10%	5%
3.2.10 Аймаг нийслэлийн гаргасан өрийн хэрэгсэл	0%		100%
3.2.11 Компанийн өрийн хэрэгсэл /Хорооноос тусгай зөвшөөрөл авсан давхар даатгагчийн холбогдох этгээдээс бусад компанийн өрийн хэрэгслийг ойлгоно/	0%		100%
3.2.12 МХБ-ийн I ангиллын шалгуур хангасан хувьцаа	0%		100%
3.2.13 Холбогдох этгээдэд үл хамаарах ББСБ-д итгэлцлээр байршуулах мөнгөн хөрөнгө	0%		100%
3.2.14 Бусад авлага	0%		100%
3.3.15 Биет бус хөрөнгө	0%		100%
3.2.16 Бараа материал	0%		100%
3.2.17 Урьдчилж төлсөн зардал	0%		100%
3.2.18 Бусад эргэлтийн хөрөнгө /Давхар даатгагчийн балансын актив дахь нийт эргэлтийн хөрөнгийн дүнгээс	0%		100%

<i>энэ хавсралтын 3.2.1-3.2.17-д заасан хөрөнгийг хасч тооцсон хөрөнгийн дүнг ойлгоно /</i>			
3.2.19 Эд хогшил тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслэл /Давхар даатгагчийн үндсэн үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа биет үндсэн хөрөнгийг ойлгоно/	5%	5%	95%
3.2.20 Үл хөдлөх хөрөнгө /Иргэний хуулийн 84.3 дахь хэсэгт заасан, холбогдох хууль, журмын дагуу баталгаажсан эрхийн гэрчилгээтэй үл хөдлөх хөрөнгийг хэлнэ. Аливаа зээлийн барьцаанд тавьсан, эсхүл төлбөрийн баталгаа болгосон хөрөнгийг үл хөдлөх хөрөнгөд оруулж тооцохгүй/	20%	20%	5%
3.2.21 Биет бус хөрөнгө	0%		100%
3.2.22 Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт /1 жилээс дээш хугацаанд үл хөдлөх хөрөнгө болон хөдлөх хөрөнгө, хувьцаа, өрийн бичгийг борлуулах зорилгоор худалдаж авсан/	0%		100%
3.2.23 Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө /Давхар даатгагчийн балансын актив дахь нийт эргэлтийн бус хөрөнгийн дүнгээс энэ хавсралтын 3.2.19-3.2.23-д заасан хөрөнгийг хасч тооцсон хөрөнгийн дүнг ойлгоно /	0%		100%
Нийт дүн /Давхар даатгагчийн нийт хөрөнгө балансын актив дахь нийт хөрөнгийн дүнг ойлгоно/			

Дөрөв. Холбогдох этгээд болон түүнтэй холбоотой этгээд буюу хөрөнгө оруулалтын хязгаарлалт

4.1. Даатгалын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан хязгаарлалтаас гадна дараах этгээдэд хөрөнгө оруулалт хийхийг хязгаарлах бөгөөд энэхүү этгээд нь хөрөнгө оруулалт хийхэд эрсдэл бүхий этгээдэд тооцогдоно:

4.1.1. Даатгалын тухай хуулийн 61 дүгээр зүйлд заасан холбогдох этгээд;

4.1.2. Давхар даатгагчийн болон холбогдох этгээдийн хувь нийлүүлэгч болон хувьцаа эзэмшигч;

4.1.3. Давхар даатгагчийн хувь нийлүүлэгч, ТУЗ-ийн дарга, гишүүн, гүйцэтгэх захирал, даатгалын салбарын захирал, тэдгээрийн өвөг эцэг, эмэг эх, эцэг, эх, эхнэр, нөхөр, ах, эгч, дүү, хүүхэд болон тэдэнд хяналтын багцаа эзэмшүүлдэг хуулийн этгээд, уг хуулийн этгээдийн хяналтын багцыг эзэмшдэг аливаа иргэн, хуулийн этгээд;

4.1.4. Барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ нь зээлийн үндсэн өр болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулахад хүрэлцэхгүй байгаа иргэн, хуулийн этгээд;

4.1.5. Холбогдох этгээдтэй хэрэг, маргаан үүссэний улмаас эрх бүхий байгууллагаар хянагдаж, шалгагдаж байгаа этгээд;

4.1.6. Тухайн даатгалын компанийн даатгуулагч;

4.1.7. Давхар даатгагч өөрөө холбогдох этгээд гэж үзсэн бусад этгээд.

4.2. Давхар даатгагч хөрөнгө оруулалт хийхийн өмнө төлбөрийн чадварт нөлөөлөх дараах үзүүлэлтийг авч үзнэ. Үүнд:

4.2.1. Гэнэтийн хүлээж болзошгүй эрсдэл;

4.2.2. Төлбөрийн чадварт нөлөөлөх эрсдэл;

4.2.3. Даатгуулагчаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн байдал;

- 4.2.4. Хөрөнгө оруулалтуудаас авсан өгөөж;
- 4.2.5. Эргэлтийн хөрөнгөөр төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар;
- 4.2.6. Бусад шаардлагатай үзүүлэлтүүд.

Тав. Хяналт тавих

5.1. Энэ журмын нэгдүгээр болон хоёрдугаар хавсралт болох “Маягт-1, 2”-оор төлбөрийн чадварын харьцааг тооцож гарган улирал бүр санхүүгийн тайлангийн хамт Хороонд ирүүлнэ.

5.2. Энэ журамд заасны дагуу давхар даатгагч төлбөрийн чадваргүй болж болзошгүй болсон, эсхүл төлбөрийн чадваргүй болсон бол энэ талаар Хороонд нэн даруй бичгээр мэдэгдэнэ.

5.3. Хороо энэ журмын хэрэгжилтэд байнга хяналт тавих бөгөөд зөрчсөн этгээдэд Даатгалын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

--ooOoo--

*“Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт,
түүнд хяналт тавих журал”-ын нэгдүгээр хавсралт
МАЯГТ-1”*

**“..... “ХК-ийн 20... оны ... дугаар улирлын
зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгийг тооцох аргачлал**

Хөрөнгийн ангилал	Хөрөнгийн байршуулах дээд хувь	Нийт хөрөнгийн зөвшөөрөгдөхгүй дүн	Нэгжид ногдох хөрөнгө байршуулах дээд хувь	Нэгжид ногдох тухайн хөрөнгийн	Зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгийн хувь	Зөвшөөрөгдөх хөрөнгийг буулуулах дүн	Нийт зөвшөөрөгдөхгүй дүн
	1	2	3	4	5	6	7
3.2.1 Банкны харилцах, хадгаламж /Монголбанкнаас банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан, тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой аль нэг албадлагын арга хэмжээнд ороогүй банкинд байгаа харилцах хадгаламжийг ойлгоно/	100%		35%		0%		
3.2.2 Банкны харилцах, хадгаламж барьцаалсан зээл	5%		5%		95%		
3.2.3 Засгийн газраас гаргасан урт, богино хугацааны өрийн хэрэгсэл	100%		100%		0%		
3.2.4 Банкны хадгаламжийн сертификат /Иргэний хуулийн 454.3-д заасныг ойлгоно/	50%		20%		0%		
3.2.5 Төв банкны үнэт цаас /Монголбанкны мөнгөний бодлогын нээлттэй захын хэрэгсэл бөгөөд хямдруулсан хэлбэрээр арилжигдаж, тогтоосон хугацааны дараа нэрлэсэн үнээр эргэн төлөгдөх үнэт цаасыг ойлгоно/	40%		40%		0%		
3.2.6 Бэлэн мөнгө	2%		2%		0%		
3.2.7 90 хоногоос доошхи хугацаатай авлага	20%		20%		0%		
3.2.8 Санхүүгийн түрээс /Санхүүгийн түрээсийн тухай хуулийн 3.1, 3.2-т заасныг ойлгоно/	0%				100%		
3.2.9 Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас /Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасныг ойлгоно/	10%		10%		5%		
3.2.10 Аймаг нийслэлийн гаргасан өрийн хэрэгсэл	0%				100%		
3.2.11 Компанийн өрийн хэрэгсэл /Хорооноос тусгай зөвшөөрөл авсан давхар даатгагчийн холбогдох этгээдээс бусад компанийн өрийн хэрэгслийг ойлгоно/	0%				100%		
3.2.12 МХБ-ийн I ангиллын шалгуур хангасан хувьцаа	0%				100%		
3.2.13 Холбогдох этгээдэд үл хамаарах ББСБ-д итгэлцлээр байршуулах мөнгөн хөрөнгө	0%				100%		
3.2.14 Бусад авлага	0%				100%		
3.3.15 Биет бус хөрөнгө	0%				100%		
3.2.16 Бараа материал	0%				100%		
3.2.17 Урьдчилж төлсөн зардал	0%				100%		
3.2.18 Бусад эргэлтийн хөрөнгө /Давхар даатгагчийн балансын актив дахь нийт эргэлтийн хөрөнгийн дүнгээс энэ хавсралтын 3.2.1-3.2.17-д заасан хөрөнгийг хасч тооцсон хөрөнгийн дүнг ойлгоно /	0%				100%		
3.2.19 Эд хогшил тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгсэл	5%		5%		95%		

<i>/Давхар даатгагчийн үндсэн үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа биет үндсэн хөрөнгийг ойлгоно/</i>						
<i>3.2.20 Үл хөдлөх хөрөнгө /Иргэний хуулийн 84.3 дахь хэсэгт заасан, холбогдох хууль, журмын дагуу баталгаажсан эрхийн гэрчилгээтэй үл хөдлөх хөрөнгийг хэлнэ. Аливаа зээлийн барьцаанд тавьсан, эсхүл төлбөрийн баталгаа болгосон хөрөнгийг үл хөдлөх хөрөнгөд оруулж тооцохгүй/</i>	20%		20%		5%	
3.2.21 Биет бус хөрөнгө	0%				100%	
<i>3.2.22 Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт /1 жилээс дээш хугацаанд үл хөдлөх хөрөнгө болон хөдлөх хөрөнгө, хувьцаа, өрийн бичгийг борлуулах зорилгоор худалдаж авсан/</i>	0%				100%	
<i>3.2.23 Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө /Давхар даатгагчийн балансын актив дахь нийт эргэлтийн бус хөрөнгийн дүнгээс энэ хавсралтын 3.2.19-3.2.23-д заасан хөрөнгийг хасч тооцсон хөрөнгийн дүнг ойлгоно /</i>	0%				100%	
Нийт дүн /Давхар даатгагчийн нийт хөрөнгө балансын актив дахь нийт хөрөнгийн дүнг ойлгоно/						

Гайлбар: 2 дугаар баганыг тооцохдоо баланс дахь тухайн хөрөнгийн дүнгээс нийт хөрөнгийн хэмжээ ба 1 дүгээр баганын харгалзах дүнгийн үржвэрийг хасч, гарсан дүн нь нэмэх тэмдэгтэй гарсан тохиолдолд тухайн дүнгээр тусгана.

4 дүгээр баганыг тооцохдоо баланс дахь тухайн хөрөнгийн нэгжид ногдох дүнгээс нийт хөрөнгийн хэмжээ ба 3 дугаар баганын харгалзах дүнгийн үржвэрийг хасч, гарсан дүн нь нэмэх тэмдэгтэй гарсан тохиолдолд тухайн дүнгээр тусгана.

6 дугаар баганыг тооцохдоо энэ хүснэгтийн 1 дүгээр багана буюу хөрөнгийн байршлын зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байгаа хөрөнгийг 5 дугаар баганад заасан хувиар үржүүлж тооцно.

7 дугаар баганын дүн нь 2 дугаар багана, 4 дүгээр багана, 6 дугаарын баганын дүн тус бүрийн нийлбэр нь байна.

“Давхар даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт,
түүнд хяналт тавих журам”-ын хоёрдугаар хавсралт
“МАЯГТ-2”

“.....” ХК-ийн 20... оны ... дугаар улирлын
төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт

1. Зайлиггүй байх хөрөнгө / $1 = \max(1.1, 1.2, 1.3) /$		УХА0410 Дүн	Тооцох хувь	Тооцсон дүн
1		2	3	4
1.1 Даатгалын хураамжид үндэслэх /тухайн тайлант хугацааны нийт орлогод тооцсон хураамж / (1.1.1 (4)+1.1.2 (4))				
	1.1.1 Агаарын хөлөг, автотээврийн хэрэгсэл, бүх төрлийн хариуцлагын даатгалын хэлбэрийн орлогод тооцсон хураамж		40%	
	1.1.2 Бусад хэлбэрийн орлогод тооцсон хураамж		20%	
1.2 Даатгалын нэхэмжлэлд үндэслэх /сүүлийн 3 жилийн дундажид үндэслэн/ (1.2.1 (4)+1.2.2 (4))				
	1.2.1 Агаарын хөлөг, автотээврийн хэрэгсэл, бүх төрлийн хариуцлагын даатгалын хэлбэрийн нөхөн төлбөр		50%	
	1.2.2 Бусад хэлбэрийн нөхөн төлбөр		20%	
1.3 Хорооноос тогтоосон хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн доод хэмжээ				
2. Нийт хөрөнгө				
3. Зөвшөөрөгдөхгүй хөрөнгө				
4. Зөвшөөрөгдөх хөрөнгө / $4 = (2) - (3) /$				
5. Өр төлбөр / $5 = \text{урт хугацаат өр төлбөр} + \text{богино хугацаат өр төлбөр} - \text{ОТХ} * 10\% - \text{Алдагдлаас хамгаалах сан} * 10\% /$				
6. Төлбөрийн чадварын зохистой харьцаа $6 = (4-5) / 1 \geq 100\%$				

--ooOoo--